

Jan Myrdals minnestal till Fidel 20161104 vid Cubas ambassad Stockholm

Detta är ett minnesmöte. Men mer än så. Ty vi som kommit hit gör det för att hylla och hedra den Fidel Castro Ruz som föddes den 13 augusti 1926 i Birán i Holquín på Kuba och avled nittioårig den 25 november 2016 i Havanna. Vi gör det den dag han begravs i Santiago de Cuba. Dock detta är oss betydligt mer än en sorgehögtid. Ty Fidel Castro, Comandante Fidel Castro, var som person en avgörande gestalt i den nuvarande fasen av mänsklighetens frihetskamp. Som sådan fortsätter han att verka exemplariskt genom sina ord och sin gärning. I den meningen är han oss odödlig.

Detta låter högtidligt. Det är meningen. Skvalet pågår runt oss nu liksom förr. För tillfället också i elektroniska medier. Styrts nu liksom förr av de härskande. Men likaväl som det genom hela vår historia är massorna vilka underifrån genom sin kamp driver historien framåt har det varit och är sinnevärldsliga gestalter, individer, vilka detta gängse skval till trots genom att förmå se och formulera bränner samman de undres och förtrycktas kamp till ett medvetet och i var tid avgörande samhälleligt skov. Revolution kallar vi det.

För oss, i denna historiska fas, är Fidel Castro en sådan avgörande individ. Det uppror i vilket han var ledande i ett Kuba som också formellt var underställt Förenta staterna förde han till militär seger. Men en som inte bara blev en nationell frigörelse utan en social befrielse. Det var då i skiftet femtiotal och sextiotal många, också sådana vilka kallade sig socialister och även kommunister, som inte begrep. Jag minns detta väl. De kallade Castros en småborgarnas revoluzzerpolitik. Dessa har nu fått äta sina ord eller - vilket inte är ovanligt - privat anpassa sig till en bättre betalande sida än den röda.

Jag var i Indien när Havanna befriades. Batista hade flytt och med honom såväl kompradorer som maffialedare. Men skulle Fidel Castro och hans kamrater förmå gå vidare? Eller skulle de som många före dem låta sig krossas med våld eller, som Batista själv, lockas byta färg från kommunistympatisör till imperialistdräng? Vi vet alla hur det gick. Fidel Castro och hans *compañeros* bytte inte färg, inte heller gav de upp. På denna ö i havet under Förenta staterna vidhöll de sin självständighet och vid Grisbukten besegrade de militärt den soldatesk Förenta staternas ledare släppt loss mot dem. Den segern för självständighet mot den mäktigaste av imperialistmakter elektrifierade folken i hela den värld som efter Bandungkonferensen då tydligt formerade sig mot imperialismen.

Kampen mot den imperialistiska hydran är lång och komplicerad. Också i Latinamerika hade den vid tiden för Fidel Castros födelse redan pågått länge med viktiga segrar och bittra nederlag. I det stora mexikanska bondekriget från 1912 stupade mer än en miljon i språnget ur misär till fattigdom. Själv var han med om att utforma den trikontinentala rörelse som direkt bidrog till såväl att Förenta staternas imperialism led nederlag i Vietnam, som att Sydafrika liksom andra afrikanska stater, kunde nå självständighet från sina europeiska herrar och herrefolk. Även i de fall där självständigheten blev formell och nykolonialismen härskade var det formella ingen formalitet.

Mot imperialismen tog Fidel Castro också solidarisk ställning även när de försiktiga teg eller kände sig tvingade att spela med. Märk att till den stora sorgeshögtiden i Havanna hälsade och kom även just tre stater som Förenta staternas imperialister nu söker utmåla som skurkstater: Islamiska republiken Iran, Demokratiska folkrepubliken Korea, Republiken Zimbabwe.

Överhuvudtaget visar listan över de stater vilka var representerade vid denna högtidlighet tydligt den grundläggande motsättning som klyver världen. Det finns ett klart avgränsat imperialistiskt läger i vars spets står Förenta staterna. Dit hör numera också Sverige. Nå, allt det kan ändra sig. Imperialismens blodiga krig som i Afghanistan, Irak, Libyen, Syrien har fått katastrofala följder för imperialisternas läger. Sveriges svårigheter med flyktingströmmen är en följd av dess statliga politik mot till exempel Afghanistan och Libyen. Men en Trump kan av egna imperiella skäl byta fot. Då sitter de härskandes Sverige där med ändan bar. Olof Palme hade nog varit så politiskt klok att han låtit Sverige representeras och det på högsta nivå.

Men Fidel Castros kamp mot imperialismen var inte bara för den formella nationella befrielsen - viktig som den är - den kan också uttryckas med en treenighet så som en hans internationella föregångare i den stora befrielsekampen, Sun Yatsen, gjorde det 1905: Nationell befrielse, folkstyre, folkets välfärd (peoples' livelihood brukar det sägas på engelska). Varför ta upp detta? Inte bara för att Lenin gjorde det före Första världskriget. Utan för att Fidel Castro är på en gång i grund nationell, han hänvisar själv till hur han och den kubanska revolutionen formats av José Julián Martí, ("El Apóstol") och internationell med ett politiska tänkande som blev bestämt av Lenin.

Här en kärnfråga. En Lenins storhet var att han inte bara insåg Sun Yatsens betydelse utan att han - till skillnad från det överväldigande flertalet dåtida socialister - förmådde inse den avgörande betydelsen av koloniernas och "de avhängiga staternas" antiimperialistiska frihetskamp för den egna, den ryska, kampen. De tu var och är ett.

Förenta staterna med all sin enorma ekonomiska makt har drivit ett förödande handelskrig mot Kuba och sökt förmå alla sina lydstaten följa sitt exempel. Driver det fortfarande trots att det nu efter 57 år motvilligt tvungits börja erkänna Kubas tillstymmelse. Trots dessa vidriga förhållanden har Fidel Castro fört en politik för folkets välfärd som inneburit att enligt UNICEF är Kuba den enda staten på det amerikanska halvklotet utan undernärda barn och med den lägsta barnadödligheten. Den som vill leta efter hemlösa och folk i utanförskap kan lätt göra det i Förenta staterna och numera också Sverige men inte på Kuba. Världsskeendet och Förenta staternas ondskefulla blockad har inneburit verkliga svårigheter. Men Kuba har med Fidel Castros politik lyckats både överleva och utvecklas.

Därtill ännu en fråga. Se på bilderna av de emigrantkubaner i Miami vilka jublade vid Fidel Castros död. Var och en som varit på Kuba ser något märkligt. De tycks nästan alla vara vita

och inte mångskiftande som på Kuba. Ja, jag följde en gång ett plan fullt av flyktande gusanos från Kuba. De var alla purvita.

Under inflytande från "sydstaterna" hade rasfrågan plågat Kuba från artonhundratalet framåt. Också där innebar segern 1959 en befrielse.

Att vanliga och officiella svenska ledarskribenter från vad som kallats höger till vänster klagar över bristen på demokrati på Kuba är självklart. Börjar de skriva något annat är de snart inte officiella längre. Som Tingsten menade; Tuppen kan gala men bonden kan nacka tuppen.

Publicerad i Av Jan Myrdal

Del 1 av 3

Författaren Jan Myrdal talar om Fidel Castros gärning.

DATUM: söndag den 4 december 2016

LÄNK: <https://youtu.be/uyYr3Tp5hYs>

LÄNGD: ca 12 minuter

Del 2 av 3

Stefan Lindgren om Fidel Castro, del 2 av 3

DATUM: söndag den 4 december 2016

LÄNK: <https://youtu.be/4FT-J7ma67M>

LÄNGD: 11 minuter

Del 3 av 3

Tal av Christine Vaple från Svensk-Kubanska föreningen. Avslutningsvis sång av Nathalie Cardone "Comandante Che Guevara Hasta Siempre"

DATUM: söndag den 4 december 2016

LÄNK: <https://youtu.be/hOrMcudqwAY>

LÄNGD: ca 7 minuter